

Andre par-danse.

DEN SVENSKE MASKERADE.

Svensk maskerade optræder i nodebøgerne i omkring år 1900. I den gamle udgave spilles først march, så hopsa og til sidst vals.

Det virker umiddelbart forkert, at den hurtige hopsa kommer før den langsomme vals, men hvis man spiller hele den gamle melodi med lige lange takter (samme puls på slaget "1"), bliver hopsaen langsommere og skottish-agtig, mens valsen bliver mere gesvint og trippevals-agtig, og kan således godt bruges.

Den svenske maskerade, som stadig huskes i levende tradition, vinder frem i første del af dette århundrede. Man kan bruge den efter en kort pause, da den starter med en march, og man kan vælge at spille op til den. Man går først march og vender, danser så tyroler-vals og tyroler-hopsa efterhånden som rytmen skifter. Man skal passe på at valsen ikke bliver for langsom og kedelig.

Det er normalt at spille den med potpourri, først "Dengang jeg drog afsted", så "Herlig en sommernat", så "Vil du" for at slutte med melodien igen. Men andre melodier kan også blandes i f.eks. "Ridder Rap og Ridder Ro" eller "Mit navn det er Klavs".

Svensk maskerade (traditionel)

March

Tyroler-vals

Tyroler-hopsa

Dengang jeg drog af sted (til at blande i Svensk maskerade)

March

Den-gang jeg drog af sted min pige ville med

Tyroler-vals

Tyroler-hopsa

Melodien er af E. Horneman (1848) og teksten af Peter Faber (1848) Lystige vises Xp 35. (43)

Hærlig en sommerfest (til at blande i Svensk maskerade)

March

Tyroler-vals

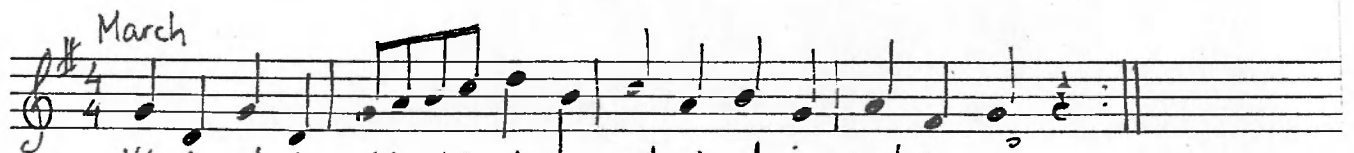

Tyroler-hopsa

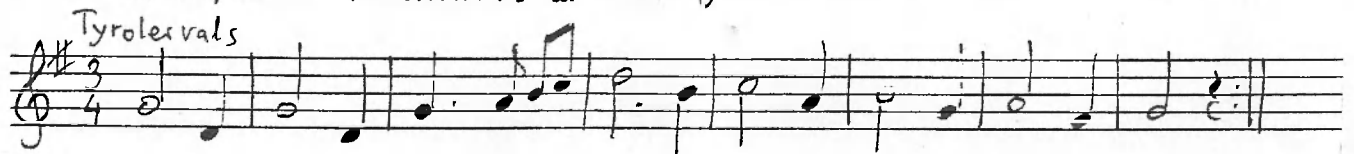
Vil du = (til at blande i Svensk maskerade)

March

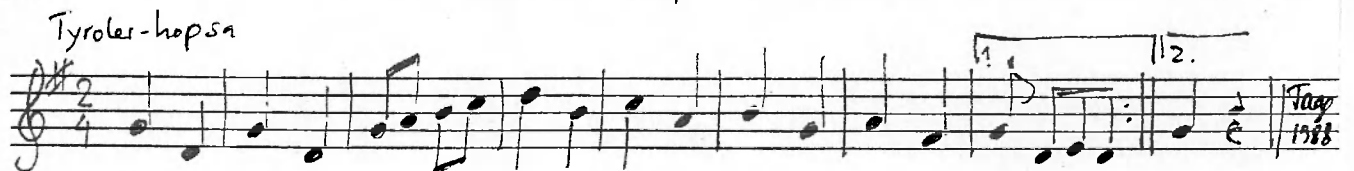

Vil du, vil du vil du vil du vil du med mig ud i marker g²

Tyrolervals

Tyroler-hopsa

MORTENS POLKA.

Til melodien "Mortens Polka", nogen steder også kaldet "Morskabs-polka" danses fremad-polka. To chassé-trin fremad efterfulgt af to polkatrin rundt. Det er en god dans at lære begyndere, fordi man får rytmen godt indarbejdet og ikke skal dreje så meget rundt. Man kan i opbygningen af dansen med god vilje se et slægtskab mellem sønderhoning, denne dans og tyroler-vals. Jeg forstiller mig, at denne dans er udviklet af "Hamborger", som ofte optræder i nodebøgerne i midten af 1800-tallet. Det er melodier af samme type; de lyder som om de skal spilles lidt vuggende march-agtig. Et godt bud er at spille en rytme til bestående af ét bas-slag og tre sekund-slag.

I folkedanser-kredse har man til dansen også en anden melodi, kaldet "Fremad", som igen er den samme som smeden i Hogager kaldte sin første fynbo.

Men denne "Mortens Polka" har været kendt over hele landet og huskes stadig, men hvem "Morten" er skal jeg ikke kunne sige.

Nogle steder står melodien noteret uden gentagelser og med skift i durene osv., men den traditionelle fynske form er vel at hvert stykke spilles to gange og hele tiden i g-dur. På Midtfyn har det tillige været brugt at synge med:

"Piber din trillevogn,
ja, piber din trillevogn ..."

Mortens Polka

Johannes Hansen
Dalby-Hvidskov o. 1933

SKOTTISH.

Navnet skottish antyder at dansen kommer fra Skotland. I en nodebog fra Hindsholm af Lars Olsen (d.æ.) fra omkring år 1810, hedder ca. 1/3 af melodierne "Skots". Dansen har imidlertid været en helt anden end den skottish, vi nu kender. Det var formodentlig en rækkedans, hvor øverste par til førstestykket laver én eller anden figur, som ofte involverer de næste par, og til andetstykket danser ned imellem rækkerne for at ende på andenpladsen. Efterhånden starter det nu øverste par og til sidst danser alle parrene og dansen slutter, når alle er på deres pladser igen. Altså en type engelsk-dans. I løbet af århundredet ændres titlen til "Eccosaise" (hvilket er fransk og betyder "Skotsk"), hvorefter dansen forsvinder i slutningen af århundredet. Til gengæld dukker omkring år 1900 en ny dans frem. "Skottish", som vi kender den i dag.

Når man i dag spiller en skottish, render man ofte ind i et problem. Nogle danser "**skøjteløber-skottish**", dvs. parret danser med krydsfatning og to parallelle skottish-trin fremad (dvs. chassétrin med et ekstra lille hop til sidst) og fire hoptrin fremad til de første otte takter. Derefter stopper parret op og danser et skottish-trin til højre og ét til venstre overfor hinanden for derefter med højrehåndsfatning at danse rundt med fire hoptrin. Andre vælger at danse "**fremad-skottish**", dvs. en dans lignende "fremad-polka" eller "norsk rheinländer", bestående af to skottish-trin efterfulgt af to skottish-trin rundt (dvs. "gammel-mands-hopsa-trin" eller langsomme totrin med ekstra gyng). Det er generende, at nogle stopper op mens andre danser fremad.

"Fremad-skottish" kan i øvrigt varieres på mange forskellige måder, f.eks. ved at lade herren og damen bytte plads undervejs, eller ved at lade damen snurre rundt og sig selv. Folkedansene har en speciel "Svensk skottish", hvor melodien spilles syv gange igennem og til hver gennemspilning er der en bestemt ny figur. (læs Liv i Lauget nr. 94 fra 1996-97)

I Sverige er skottish nok mere udbredt end den var her på Fyn, og derovre danser de den også specielt langsomt og blødt. På Fyn skal den spilles rask og livligt, måske en anelse hurtigere end en rheinländerpolka.

Den almindelige melodi her på Fyn er "Mor, jeg skal tisse" Den har forskellig tekst, og her er én af dem:

SKOTTISK ("Mor, jeg skal tisse") Traditionel

Når jeg får en lil... le skal jeg ud og tril... le
 op og ned ad ga-den med min bar... ne vogn
 bar-ne-vog-nan væl-ter, Tul-le fal-der ud
 midt på ga-den lig-ger der en gum-mi-- sut
 Sut--ten, sut--ten må vi ha-ve med
 el-lers grø-der Tul-le sig jo halvt... i hiel

Tage 1988

En del viser fra starten af dette århundrede kan man også bruge til skottish, således f.eks. "Hen til kommoden og tilbavs igen" fra 1936, "Jeg har været på vulkaner" fra 1905 og også "Alle mand til pumperne" kan bruges.

På Fyn har også været brugt "Skottish i C"
 (Harald Hansen, Nr. Broby)

efr.

MAZURKA.

Mazurka, oprindeligt kaldet polka-mazurka, blev populær i sidste del af 1800-tallet sammen med bl.a. polka og hopsa. Vores fynskfødte H.C.Lumby har skrevet mange mazurkaer. I den folkekære TV-serie "Matador", som foregår midt i 1900-tallet, ser vi den gamle grisehandler danse "Spjæt-mazurka", og dansen huskes da også stadig. Den bliver ikke spillet så tit i folkemusik-kredse, ligesom der også sjældent danses tango og fox-trot. Følgen heraf kan jo så blive, at disse gamle folkedanse uddør, hvis vi aldrig bruger dem. Derfor er der et par mazurka-melodier med i dette hæfte.

Musikken går i 3/4, men har en anden betoning end vals. I vals betones 1-slaget, men i mazurka er 1- og 2-slaget lige kraftigt. En overgang spillede de unge folkemusikere mazurka for tungt og langsomt. Ewald Thomsen sagde, at mazurka skulle være et festligt stykke musik, og det var også godt at spille en mazurka "over bordet".

Dansen starter med to mazurka-trin (da-di-di, da-di-di), der oven i købet kan få et ekstra spjæt, efterfulgt af to valsetrin rundt - eller måske nærmere trikke-vals rundt. Man kan bruge almindelig dansefatning, men kryds-fatning bag ryggen er også set. Man kan også variere dansen med f.eks. ét mazurkatrin, og ét valsetrin hvor man skifter plads, og så fremdeles.

Den første melodi stammer fra Alfred Larsen i Ryslunge. Han har lært den af musiker Mads Pedersen i sin tid. Vi kalder den for "Alfreds Lille Mazurka". Der er også én i tre stykker efter ham - det er så hans store mazurka.

Den anden melodi kan så passende kaldes "Den lille Mazurka fra Hindsholm" Den optræder som en begyndermelodi i flere nodebøger, og er da også iørefaldende og nem at spille. Jeg slutter altid med at spille førstestykket én gang.

Den sidste hedder "Nr. 51". Det nummer har den hos Lars Olsen (d.y.) i 1870-erne, men også mange andre hindsholm-musikere har skrevet melodien ned. Det var engang Lars Olsen (d.y.)'s søn og sønnesøn, der sendte den til mig, fordi de syntes den er god. Vi spiller den ofte i umiddelbar forlængelse af den foregående.

På Hindsholm er også en stor mazurka, som stadig huskes, men den er nok for svær i denne sammenhæng på grund af sit positions-spil.

First system of piano accompaniment. It consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The music is divided into four measures. Chords G, D, D, and G are written below the first four measures respectively.

Second system of piano accompaniment, continuing from the first system. It consists of two staves in treble and bass clefs. The key signature is one sharp and the time signature is 3/4. The music is divided into four measures. Chords G, D, D, and G are written below the first four measures respectively.

Third system of piano accompaniment, continuing from the second system. It consists of two staves in treble and bass clefs. The key signature is one sharp and the time signature is 3/4. The music is divided into four measures. Chords G, G, D, and G are written below the first four measures respectively.

Fourth system of piano accompaniment, continuing from the third system. It consists of two staves in treble and bass clefs. The key signature is one sharp and the time signature is 3/4. The music is divided into four measures. Chords G, G, D, and G are written below the first four measures respectively.

» Den lille mazurka fra Hindsholm
Mazurka.

Handwritten musical notation for 'Den lille Mazurka'. It consists of four staves of music. The first staff is in treble clef and the others are in bass clef. The key signature has one sharp and the time signature is 3/4. The notation is somewhat messy and includes some scribbles.

Smedin : Måle - Hindsholm

"Nr. 51"

Morgens 8 3/4

Lars e Hestens Lærteberg

N: 92. Gyckelbarnare

for 1st

Lars Olsen (d.y.), Midboen Lindsholm 1873

JYSK PÅ NÆSEN.

Jysk på næsen har mange navne: Jysk polonaise, Poul Næs og Vims for at nævne nogle.

Jeg forestiller mig, at denne dans - i modsætning til så mange andre folkedanse - er udviklet uden dansemestrenes hjælp. Fra et almindeligt løb i en lang kæde, har man udviklet et løb med en skæv rytme på 1. og 3. taktslag, den såkaldte pols-rytme. Den rytme huskes endnu i nogle meget gamle børnesange fra vore bedsteforældres bedsteforældres tid, som f.eks. "Her vil jeg tegne ottetaller" og "Der bor en bager" og sanglege som "Og ræven rask over isen", "Syv raske piger i en ring", "Væve vadmel" og "Klare måne" (som dog veksler mellem march og pols-rytme). Fra blot at være et løb på række har en parvis svingom udviklet sig til en regulær omdansning med sin partner.

Håkon Grüner Nielsen skelner i sin bog "Folkelig Vals" fra 1920 imellem to måder at danse Jysk på Næsen på. I det ene tilfælde tager herrerne og damerne trinnene i forskudt takt som f.eks. i sønderhoning. På den anden måde danser herrerne og damerne de samme trin samtidig (skiftevis et langt totrin med det ene ben efterfulgt af et chassétrin). Og det er denne sidste måde, man kender her på Fyn. Man har oven i købet sprunget ned på det første trin og damen svunget det andet ben op bagud. En ældre Lyø-boer, som ø-lejren købte kartofler hos, har ofte været nede i ø-lejren med sin kone og vise "vims". Men også på Midtfyn og Hindsholm har man danset på denne måde. Det er en rask dans, som faktisk kun skal spilles én gang igennem. Så kan danserne altid få den en gang til. Gamle folk kan huske, at den ofte først er blevet spillet senere på aftenen og på opfordring, for der var ikke så mange, der kunne den.

Melodien her på Fyn har været den som er her i hæftet. I Jylland har også været brugt bl.a. "Æblet i lommen" og "Der bor en bager".